

USTAWA

z dnia ... 2020 roku

o związku partnerskim

Uznając zagwarantowaną w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyrodzoną godność i równość wszystkich obywateli wobec prawa, kierując się uniwersalnym i niepodzielnym charakterem katalogu praw człowieka zawartych w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także wychodząc naprzeciw międzynarodowym zobowiązaniom dotyczącym niedyskryminacji i poszanowania życia rodzinnego i prywatnego każdej osoby, zobowiązujemy się do zapewnienia wszystkim równego traktowania przez prawo. Realizując te konstytucyjne prawa oraz czyniąc istotny krok na drodze do uznania pełnej prawnej równości wszystkich obywateli bez względu na orientację seksualną i płeć, uchwalamy niniejszą ustawę.

Art. 1. Ustawa określa zasady zawierania i ustania związku partnerskiego, wzajemne prawa i obowiązki partnerów oraz stosunki majątkowe pomiędzy partnerami.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) związku partnerskim - rozumie się przez to powstały z woli partnerów, sformalizowany związek dwóch osób niezależnie od ich płci;
- 2) partnerze - rozumie się przez to osobę fizyczną niezależnie od jej płci pozostającą w związku partnerskim.

Art. 3. 1. Przez zawarcie związku partnerskiego partnerzy zobowiązują się do pozostawania we wspólnym pożyciu, obejmującym wzajemny szacunek i wspieranie się.

2. Prawa i obowiązki partnerów w związku są równe.

Art. 4. 1. Związek partnerski może zawrzeć osoba, która ukończyła lat osiemnaście.

2. Z ważnych powodów sąd opiekuńczy może zezwolić na zawarcie związku partnerskiego osobie, która ukończyła lat szesnaście, a z okoliczności wynika, że zawarcie związku partnerskiego będzie zgodne z dobrem założonej rodziny.

3. Nie można unieważnić związku partnerskiego z powodu braku przepisanego wieku, jeżeli partner przed wytoczeniem powództwa ten wiek osiągnął.

Art. 5. 1. Związku partnerskiego nie mogą zawrzeć osoby pozostające w związku małżeńskim, związku partnerskim, krewni w linii prostej, rodzeństwo, powinowaci w linii prostej ani przysposabiający i przysposobiony. Z ważnych powodów sąd może zezwolić na zawarcie związku partnerskiego między powinowatymi.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku, gdy małżeństwo ma zostać zawarte pomiędzy osobami pozostającymi ze sobą w związku partnerskim. Z chwilą zawarcia małżeństwa związek partnerski rozwiązuje się z mocy prawa.

Art. 6. Oświadczenie o chęci zawarcia związku partnerskiego musi być złożone w sposób świadomy i swobodny.

Art. 7. 1. Związek partnerski zawiera się poprzez złożenie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego zgodnych oświadczeń woli o chęci zawarcia związku partnerskiego.

2. Osoby zamierzające zawrzeć związek partnerski powinny złożyć kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumenty, o których mowa w art. 76 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 463, 695).

3. Kierownik urzędu stanu cywilnego wyznacza termin odebrania zgodnego oświadczenia woli od osób zamierzających zawrzeć związek partnerski w ciągu 30 dni od dnia złożenia dokumentów, o których mowa w ust. 2, i odbiera zgodne

oświadczenie woli w wyznaczonym terminie. Termin odebrania zgodnego oświadczenia woli wyznacza się na dzień przypadający nie później niż na 60 dni od dnia złożenia dokumentów, o których mowa w ust. 2.

4. Dwie osoby jednocześnie obecne składają przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek partnerski, powtarzając za kierownikiem urzędu stanu cywilnego treść oświadczenia lub odczytując je na głos. Osoba niemogąca mówić składa oświadczenie o wstąpieniu w związek, podpisując protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek partnerski.

5. Treść oświadczenia, o którym mowa w ust. 4 brzmi: *„Świadomy/Świadoma praw i obowiązków wynikających z zawarcia związku partnerskiego uroczyście oświadczam, że wstępuję w związek partnerski z (imię i nazwisko drugiej z osób wstępujących w związek) i przyrzekam, że uczynię wszystko, aby nasz związek był zgodny, szczęśliwy i trwały.”*

6. Po złożeniu oświadczeń o wstąpieniu w związek partnerski przez obie strony kierownik urzędu stanu cywilnego ogłasza, że wskutek zgodnych oświadczeń obu stron związek partnerski został zawarty.

7. Po złożeniu oświadczeń o wstąpieniu w związek partnerski kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza akt związku partnerskiego będący aktem stanu cywilnego.

8. Osoby będące obywatelami polskimi przebywającymi za granicą, mogą zawrzeć związek również przed polskim konsulem lub przed osobą wyznaczoną do wykonywania funkcji konsula.

9. Wraz z oświadczeniami, o których mowa w ust. poprzedzających, każdy z partnerów może złożyć oświadczenie o nazwisku, które będzie nosił po zawarciu związku. Wspólne nazwisko, jakie będą nosić partnerzy, może być dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich lub połączeniem dotychczasowych nazwisk partnerów z tym, że nazwisko utworzone w wyniku połączenia nie może składać się z więcej niż dwóch członów.

10. Tryb powrotu do nazwiska sprzed zawarcia związku partnerskiego określa art. 90 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego.

11. Brak złożenia oświadczenia oznacza, że partner zachowuje swoje dotychczasowe nazwisko.

Art. 8. Oświadczenia o zawarciu związku partnerskiego powinny być złożone publicznie, w obecności dwóch pełnoletnich świadków, a na życzenie osób chcących zawrzeć związek, oświadczenia o zawarciu związku mogą być złożone podczas ceremonii o uroczystym charakterze.

Art. 9. 1. Kierownik urzędu stanu cywilnego, który dowiedział się o istnieniu negatywnych przesłanek zawarcia zamierzonego związku partnerskiego o których mowa w art. 4 i 5, odmawia przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek partnerski, a w razie wątpliwości zwraca się do sądu o rozstrzygnięcie, czy związek partnerski może być zawarty.

2. Jeżeli pomimo niezachowania wymogów zawartych w przepisach art. 6 ust. 4 i 8 został sporządzony akt związku partnerskiego każdy, kto ma w tym interes prawny, może wystąpić z powództwem o ustalenie nieistnienia takiego związku. Przepis art. 7 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, 2070, z 2020 r. poz. 288, 956, 1017) stosuje się odpowiednio.

Art. 10. Ustanie związku partnerskiego następuje:

- 1) z chwilą złożenia przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego zgodnych oświadczeń woli partnerów o rozwiązaniu związku;
- 2) z chwilą wstąpienia ze sobą w związek małżeński przez partnerów, dotychczas pozostających ze sobą w związku partnerskim;
- 3) z chwilą śmierci albo uznania za zmarłego jednego z partnerów;
- 4) z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia ustalającego nieistnienie związku,
- 5) z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia stwierdzającego unieważnienie związku,
- 6) z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o rozwiązaniu związku przez właściwy sąd, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego.

Art. 11. 1. Partnerzy chcący rozwiązać związek partnerski stawiają się przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i składają jednocześnie zgodne oświadczenia,

że rozwiązują związek partnerski. Osoba niemogąca mówić składa oświadczenie o rozwiązaniu związku partnerskiego.

2. Po złożeniu oświadczeń o rozwiązaniu związku partnerskiego przez obu partnerów kierownik urzędu stanu cywilnego ogłasza, że wskutek zgodnych oświadczeń obu stron związek partnerski został rozwiązany.

3. W przypadku złożenia oświadczenia o rozwiązaniu związku przed konsulem, jest on zobowiązany przekazać odpis oświadczenia do kierownika urzędu stanu właściwego dla Warszawy-Śródmieścia bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni.

4. Jeśli ustanie związku partnerskiego nie może nastąpić przez rozwiązania w wyniku jednoczesnego złożenia zgodnych oświadczeń przez partnerów ze względu na brak zgody na rozwiązanie związku przez jednego z partnerów, każdy z partnerów może żądać, ażeby sąd rozwiązał związek partnerski.

Art. 12. 1. Jeśli w trakcie trwania związku jeden z partnerów przysposobił dziecko drugiego partnera, ustanie związku partnerskiego może nastąpić przez jednoczesne złożenie zgodnych oświadczeń przez partnerów wyłącznie, jeśli partnerzy zawrą pisemne porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwiązaniu związku partnerskiego, a sąd je zaakceptuje. W przypadku braku możliwości zawarcia porozumienia, by rozwiązać związek partnerski, każdy z partnerów ma prawo żądać, ażeby sąd rozwiązał związek partnerski.

2. W wyroku orzekającym rozwiązanie związku partnerskiego sąd rozstrzyga o władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem i kontaktach partnerów z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z partnerów jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Sąd uwzględnia pisemne porozumienie partnerów o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwiązaniu związku partnerskiego, jeżeli jest ono zgodne z dobrem dziecka. Rodzeństwo powinno wychowywać się wspólnie, chyba że dobro dziecka wymaga innego rozstrzygnięcia.

3. Sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje partnerów, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu

kontaktów z dzieckiem po rozwiązaniu związku partnerskiego. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia.

Art. 13. 1. Związek partnerski może być unieważniony tylko z przyczyn przewidzianych w niniejszym przepisie.

2. Związek partnerski może zostać unieważniony:

- 1) jeśli został zawarty przez osobę, która nie ukończyła lat osiemnastu albo która ukończyła lat szesnaście, ale nie uzyskała zezwolenia na zawarcie związku;
- 2) jeśli decyzja o zawarciu związku nie została podjęta w sposób świadomy i swobody;
- 3) jeśli został zawarty między przysposabiającym i przysposabianym;
- 4) jeśli przynajmniej jeden z partnerów pozostaje w poprzednio zawartym małżeństwie albo związku partnerskim;
- 5) jeśli został zawarty między krewnymi w linii prostej, rodzeństwem, powinowatymi w linii prostej albo, jeśli został zawarty między powinowatymi bez zgody sądu;
- 6) jeśli oświadczenie o zawarciu związku partnerskiego zostało złożone pod wpływem błędu co do tożsamości drugiej strony albo wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, jeżeli z okoliczności wynika, że składający oświadczenie mógł się obawiać, że jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste.

3. Unieważnienia związku partnerskiego z przyczyny, o której mowa w ust. 2 pkt. 1-3, może żądać każdy z partnerów.

4. Unieważnienia związku partnerskiego z przyczyn, o których mowa w ust. 2 pkt. 4-5, może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny.

5. Unieważnienia związku partnerskiego z przyczyn, o których mowa w ust. 2 pkt. 6, może żądać partner, który złożył oświadczenie dotknięte wadą. Nie można żądać unieważnienia związku partnerskiego po upływie sześciu miesięcy od wykrycia błędu lub ustania obawy wywołanej groźbą - a w każdym wypadku po upływie lat trzech od zawarcia związku partnerskiego.

6. Nie można unieważnić związku partnerskiego po jego ustaniu. Nie dotyczy to jednak unieważnienia z powodu pokrewieństwa między partnerami oraz z powodu pozostawania przez jednego z partnerów w chwili zawarcia małżeństwa w zawartym poprzednio związku partnerskim

7. Jeżeli jeden z partnerów wytoczył powództwo o unieważnienie związku partnerskiego, unieważnienie może nastąpić także po śmierci drugiego partnera, na którego miejsce w procesie wstępuje kurator ustanowiony przez sąd. W razie śmierci partnera, który wytoczył powództwo o unieważnienie małżeństwa, unieważnienia mogą dochodzić jego zstępni.

Art. 14. 1. Partnerzy mogą ustanowić wspólność majątkową poprzez zawarcie umowy w formie aktu notarialnego.

2. Do stosunków majątkowych między partnerami stosuje się odpowiednio przepisy Tytułu I Działu III Rozdziału II ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 2086, 2089).

Art. 15. 1. Partnerzy mogą, jeżeli wcześniej ustanowili między sobą wspólność majątkową, ograniczyć ją albo ustanowić rozdzielność poprzez zawarcie umowy w formie aktu notarialnego.

2. Jeżeli zawarcie umowy, o której mowa w ust. 1, jest niemożliwe, każdy z partnerów może żądać ograniczenia albo ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej.

3. Ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej może żądać także wierzyciel jednego z partnerów, jeżeli uprawdopodobni, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego partnerów.

4. Rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli partnerzy żyli w rozłączeniu.

5. Ustanowienie rozdzielności majątkowej przez sąd na żądanie jednego z partnerów nie wyłącza ustanowienia wspólności majątkowej między partnerami

poprzez zawarcie umowy. Jeżeli rozdzielnosc majątkowa została ustanowiona na żądanie wierzyciela, partnerzy mogą zawrzeć umowę po dokonaniu podziału majątku wspólnego lub po uzyskaniu przez wierzyciela zabezpieczenia, albo zaspokojenia wierzytelności, lub po upływie trzech lat od ustanowienia rozdzielnosci.

6. Rozdzielnosc majątkowa powstaje z mocy prawa, w razie ubezwłasnowolnienia lub ogłoszenia upadłości jednego z partnerów.

Art. 16. Jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednemu partnerowi, drugi partner jest uprawniony do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedmiotów zwykłego urządzenia domowego służących do użytku obu partnerów.

Art. 17. 1. Partner może przysposobić zstępnego drugiego partnera, w pierwszym stopniu pokrewieństwa, na zasadach określonych w Tytule II Dziale II ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

2. W przypadku wyrażenia zgody przez partnera, którego zstępnego przysposobienie dotyczy oraz drugiego rodzica osoby przysposabianej posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej, przy braku sprzeciwu ze strony przysposabianego, sąd może odmówić przysposobienia jedynie z ważnych przyczyn dotyczących dobra przysposabianego.

3. Płeć partnera przysposabiającego nie może być podstawą odmowy przysposobienia przez sąd.

4. Partner, którego zstępnego przysposobienie dotyczy, nie traci w wyniku przysposobienia władzy rodzicielskiej nad przysposabianym.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy.

Celem głównym proponowanego projektu ustawy jest realizacja art. 18 Konstytucji – zapewnienia opieki i ochrony Rzeczypospolitej Polskiej rodzinom, które do tej pory takiej ochrony były pozbawione. Powyższy cel jest realizowany poprzez zapewnienie prawnych ram funkcjonowania w Polsce związków nieformalnych.

Ustawa reguluje dwa obszary społeczne, w których obecnie istnieje luka prawna. Pierwszym obszarem regulowanym przez ustawę jest wprowadzenie możliwości wstąpienia w formalny związek parom jedнопłciowym, co według obecnego stanu prawnego jest prawnie niedopuszczalne. Zważając, że większość państw Unii Europejskiej posiada regulację w zakresie odpowiadającym projektowanej ustawie lub wprowadziło równość małżeńską, wprowadzenie projektowanej regulacji pozwoli na rozpoznanie tych instytucji przez prawo krajowe. Drugim obszarem normatywnym ustawy jest umożliwienie formalnego, lecz dobrowolnego uregulowania konkubinatu, co stanowi wyjście naprzeciw potrzebom nieformalnych dotychczas związków, których strony, ze względów wynikających z szerokich następczych skutków prawnych, nie chcą zawrzeć związku małżeńskiego.

Ustawa wprowadza pierwszą i jedyną dostępną dla par jedнопłciowych w Polsce możliwość formalizacji ich związku. Jest ona zatem realizacją art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ograniczania dyskryminacji, w tym wypadku – ze względu na orientację seksualną obywateli. Szacuje się, że w Polsce ponad milion osób żyje w nieformalnych związkach jedнопłciowych, ustawa będzie więc odpowiadała na ważne z punktu widzenia państwa potrzeby, obecnie pozostające poza obszarem regulacji, w stopniu uprawniającym do mówienia o dyskryminacji całej grupy społecznej. Ustawa ma na celu uszanowanie prawa do

wolnego wyboru i realizacji osobistego prawa do szczęścia. Istotne jest, iż 93% osób LGBTQIA uznaje kwestię formalizacji związków partnerskich za istotną¹.

Projektodawca ma świadomość, iż w zakresie regulacji związków jednopłciowych, wprowadzane przepisy nie są finalnym aktem prawnym kończącym obecną w polskim systemie prawnym dyskryminację osób ze względu na orientację seksualną. Pełna realizacja art. 18, 30, 32 oraz 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymaga wprowadzenia w Polsce równości małżeńskiej, a więc możliwości zawarcia małżeństwa zarówno przez pary różnopłciowe, jak i jednopłciowe. Proponowana regulacja wprowadza instytucję prawa rodzinnego odrębną od małżeństwa celem realizacji najpilniejszych potrzeb rodzin obecnie funkcjonujących w ramach nieformalnych związków i konkubinatów.

Nie mniej ważnym celem wprowadzanych przepisów jest zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony dla przynajmniej 50 tysięcy², a nawet 57 tys. dzieci³, które już dziś wychowują się w związkach jednopłciowych. Obecnie rodzic społeczny – partner rodzica biologicznego, ma ograniczone możliwości prawne działania np. podczas choroby dziecka lub po śmierci rodzica biologicznego. Następstwem tego jest zagrożenie zdrowia lub życia dziecka, lub też niepotrzebna trauma powodowana utratą obojga rodziców.

Związki partnerskie dostępne będą również dla par różnopłciowych, które z różnych powodów nie chcą lub nie mogą zawrzeć związku małżeńskiego. Zapewnią one możliwość formalizacji związku w takim zakresie, jak pary tego oczekują, zapewniając jednocześnie ochronę prawną wychowywanym w związkach nieformalnych dzieciom (1/4 wszystkich dzieci wychowywanych w Polsce).

2. Kształt wprowadzanej regulacji.

¹Raport z badań Stowarzyszenia Miłość Nie Wyklucza „*Spółeczność LGBTQIA w Polsce*”, A. Mulak, A. Urbaniak, Warszawa 2015.

² Na podstawie raportu „*Rodziny z wyboru w Polsce. Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych*”, J. Mizielińska (red.), M. Abramowicz, A. Stasińska, Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2014.

³ Raport z badań Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii „*Tęczowe rodziny w Polsce. Prawo a rodziny lesbijskie i gejowskie*”, dr M. Zima (red.), Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa 2010.

Związek partnerski mogą zawrzeć dwie pełnoletnie osoby, które podjęły co do tego świadomą

i swobodną decyzję. W wyjątkowych przypadkach za zgodą sądu związek partnerski mogą zawrzeć osoby, które ukończyły 16. rok życia.

Oczywistą konsekwencją osobistego charakteru instytucji związku partnerskiego jest katalog przesłanek negatywnych wyłączających możliwość wstąpienia w związek z krewnymi, jak również w przypadku pozostawania w związku partnerskim lub małżeńskim, Ustawa umożliwia przekształcenie związku partnerskiego w związek małżeński, poprzez zawarcie związku małżeńskiego na zasadach regulacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Projektowana ustawa przewiduje, iż zawarcie związku partnerskiego możliwe jest poprzez złożenie zgodnych oświadczeń woli przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, przewidującego publiczną i uroczystą formę, jeśli taka jest wola partnerów. W ślad za rozwiązaniami systemowymi, osoby przebywające poza granicami kraju mogą złożyć oświadczenia przed konsulem według tych samych zasad jak przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Przy wstępowaniu w związek partnerski, na zasadzie dobrowolności, możliwe jest złożenie oświadczeń woli w przedmiocie wspólnego nazwiska partnerów. W przypadku niezłożenia żadnego oświadczenia każdy z partnerów pozostaje przy swoim nazwisku.

W przypadku zawarcia związku partnerskiego w sposób wadliwy, gdy sporządzony został akt związku partnerskiego, ustawa przewiduje legitymację procesową czynną dla każdej osoby mającej interes prawny w ustaleniu nieistnienia związku.

Ustawa przewiduje rozwiązanie związku partnerskiego na skutek śmierci jednego z partnerów, złożenia zgodnych oświadczeń woli o rozwiązaniu związku przed urzędnikiem urzędu stanu cywilnego lub z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądowego rozwiązującego związek.

Między partnerami może, w sposób umowny, powstać wspólność majątkowa. Partnerzy mogą ją jednak później znieść. Ustawa wprowadza możliwość ustanowienia wspólności majątkowej z odniesieniem do odpowiedniego stosowania przepisów Działu III kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Wspólność majątkowa może być rozwiązana w każdym czasie na skutek zgodnych oświadczeń woli, a w braku możliwości ich złożenia - na skutek powództwa.

Ustawa dopuszcza możliwość przysposobienia dzieci partnera na zasadach regulacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Stanowi to wyjście naprzeciw zabezpieczeniu interesu wychowywanych w takich związkach dzieci, które obecnie pozbawione są ochrony prawnej.

Przepisy wprowadzające do ustawa przewidują wzajemne dziedziczenie partnerów po sobie w pierwszym kręgu spadkowym, w sposób tożsamy jak dziedziczenie po sobie małżonków. Równocześnie proponowane przepisy zachowują możliwość wyłączenia wzajemnego dziedziczenia przy zawarciu związku partnerskiego – co stanowi wyjście ma przeciw partnerom posiadającym swoich następnych, a niedostrzegających potrzeby wzajemnego dziedziczenia pomiędzy partnerami.

Przepisy wprowadzające dodatkowo umożliwiają uznanie zawartego za granicą związku partnerskiego w Polsce, wspólne rozliczenia podatkowe partnerów (po krótkim okresie karencji) oraz wprowadzają domniemanie ojcostwa w przypadku urodzenia się dziecka w związku partnerskim zawartym przez osoby różnej płci.

3. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana oraz różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Stan prawny na dzień przedłożenia niniejszego projektu nie przewiduje możliwości rejestracji związków innych niż małżeńskie. Małżeństwo stanowi jedyną możliwość formalnego ukształtowania stosunków międzyludzkich, łączącą aspekty formalne, jak i emocjonalne. Związek partnerski różni się od związku małżeńskiego. Związek małżeński stanowi na gruncie polskiego prawa sformalizowaną formę ukształtowania wspólnego pożycia dwojga dorosłych ludzi przeciwnej płci, przy ewentualnym udziale czynników religijnych. W kontraście do tego związek partnerski ustanawia sformalizowaną relację na płaszczyźnie prawnej, niezależnej od czynnika religijnego czy tradycji.

Związek partnerski stanowi tym samym prawne ramy związku osób, które nie chcą lub nie mogą spełnić wymogów koniecznych do zawarcia małżeństwa.

Z uwagi na zasady techniki prawodawczej w przypadku ustaw szczególnie obszernych lub zasadniczo zmieniających dotychczasowe ustawy, przepisy o wejściu w życie ustawy „głównej”, przepisy zmieniające, przepisy uchylające oraz przepisy przejściowe i dostosowujące można zamieścić w oddzielnej ustawie (ustawie wprowadzającej). Powyższa zasada niewątpliwie odnosi się do przedmiotowej sytuacji, w związku z czym autorzy projektu zdecydowali się na wraz z niniejszą ustawą również projektu ustawy wprowadzającej tę ustawę. Zabieg techniczny o takim charakterze zmierza do precyzyjnego i kompleksowego znowelizowania obszernego katalogu aktów normatywnych, których zmiany wymaga materia niniejszej ustawy.

4. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne i źródła finansowania.

Przewidywanym skutkiem prawnym niniejszej ustawy jest umożliwienie obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nie byli dotychczas uznawani za osoby

najbliższe względem swoich partnerów, prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego oraz pozostawania we wspólnym pożyciu w sposób sformalizowany. Umożliwi to prawne ukształtowanie licznych relacji, które dotychczas istniały faktyczne, a nie korzystały w pełnym zakresie z ochrony prawnej. W związku z powyższym, nowe przepisy przyniosą skutek w postaci formalnego ukształtowania relacji społecznych, ekonomicznych i prawnych części obywateli.

Niniejsza ustawa spowoduje znacząco pozytywne skutki w aspekcie społecznym. Osoby, które do tej pory nie mogły formalnie regulować relacji z innymi, bliskimi im osobami, czuły się niesprawiedliwie traktowane i stawiane w ich odczuciu na gorszej pozycji niż osoby, które zawarły związek małżeński. Choć pozostawały w związkach, które oparte były na silnych fundamentach, takich jak uczucie i zaufanie, to nie miały podstaw do tego, by taki związek sformalizować. Ujęcie związków międzyludzkich w ramy prawne przyniesie zasadnicze korzyści społeczne.

Istotnym skutkiem społecznym jest poprawa sytuacji dzieci już wychowywanych w związkach jednopłciowych. W świetle wprowadzanych przepisów zwiększy się ich bezpieczeństwo w sytuacjach kryzysowych, takich jak choroba czy śmierć partnera. Jednocześnie regulacja nie dotyczy obszaru adopcji zewnętrznej, co powinno być przedmiotem kolejnych regulacji – ustawy o równości małżeńskiej.

Kolejnym ważnym aspektem legislacji jest fakt formalizacji i uznania przez państwo związku partnerskiego osób tej samej płci jako akceptowanego społecznie modelu rodziny. Zgodnie z raportem Kampanii Przeciwko Homofobii⁴, 69,4% nastolatków LGBT+ (lesbijki, geje, osoby bi- oraz transseksualne) ma myśli samobójcze, a aż 49,6% - objawy depresji, co często związane jest z brakiem edukacji seksualnej, ale również brakiem wizji życia rodzinnego w przyszłości. Społecznie akceptowane i uznane przez państwo związki jednopłciowe mogą stanowić model, do którego młodzież LGBT+ będzie dążyć i stanowić fundament ich przynależności i pracy na rzecz wspólnoty narodowej.

4 Raport Kampanii Przeciw Homofobii „*Sytuacja społeczna osób LGBT w Polsce. Raport za lata 2015-2016*”, M. Świder, M. Wiśniewski (red.), Warszawa 2017.

Szacuje się, że formalizacja związków w zakresie związków jedнопłciowych, które do tej pory nie miały żadnej możliwości regulacji prawnej, spowoduje korzystne skutki gospodarcze. Z jednej strony podniesie się poziom satysfakcji z życia obywateli i zgodnie z badaniami w tym obszarze, będzie to miało korzystny wpływ na produktywność ich pracy. Z drugiej, uroczysta forma zawierania związków może pozytywnie wpłynąć na sektor usług. Na tym etapie poziom pozytywnych skutków gospodarczych wydaje się trudny do zmierzenia, ich kierunek nie pozostawia jednak wątpliwości. Dodatkowo uregulowanie kwestii formalnych przyniesie zasadnicze korzyści gospodarcze, bowiem zapewni pewność obrotu prawnego. Usystematyzuje stosunki międzyludzkie, w sposób przejrzysty ukształtuje także ich stosunki gospodarcze i sytuację prawną.

Nie przewiduje się negatywnych skutków wprowadzanych regulacji. Ze względu na fakt, iż dotyczyć one będą głównie osób zawierające związki i ich rodzin, efekty dla pozostałej części społeczeństwa są znikome, choć pozytywne. Natomiast dla osób zawierających związki i ich rodzin skutki będą jednoznacznie korzystne, co opisano powyżej.

5. Źródła finansowania, jeżeli projekt niesie obciążenia dla budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego

Z uwagi na charakter ustawy wprowadzającej, nie spowoduje on znaczących negatywnych skutków, w tym skutków finansowych i obciążeń dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Jedynym negatywnym skutkiem może być spadek dochodów w związku ze wspólnym opodatkowaniem przez partnerów. To powinno być jednak zrównoważone przez osoby które ze względu na możliwość sformalizowania swojego związku zdecydują powrócić do Polski z emigracji albo ze względu na wprowadzenie instytucji prawnej realizującej ich kluczowe, życiowe potrzeby - postanowią nie wyjeżdżać z kraju. Jest więc wysoce prawdopodobne, że wpływ ustawy o związku partnerskim na sytuację budżetową będzie pozytywny.

Przewidywanym pozytywnym skutkiem finansowym będzie też zwiększony dochód wynikający z obowiązku uiszczania opłat związanych z procedurą zawarcia związku partnerskiego.

6. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych.

Wprowadzenie niniejszego projektu oraz przepisów wprowadzających wymaga zmian w obowiązujących aktach wykonawczych.

Po pierwsze, zmienione musi zostać rozporządzenie wydane na podstawie art. 133a ust. 4 ustawy o z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Zmiana obowiązującego rozporządzenia musi uwzględnić warunki i tryb korzystania przez partnerów pozostających na utrzymaniu żołnierzy, którzy zaginęli lub ponieśli śmierć, w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

Po drugie, zmienione musi być rozporządzenie wydane na podstawie art. 26 ust. 2a ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Zmiana obowiązującego rozporządzenia musi polegać na uwzględnieniu w zakresie dodatku za rozłąkę faktu, że za członka rodziny w świetle nowelizowanych przepisów będzie się też uważać partnera w rozumieniu ustawy o związku partnerskim.

Po trzecie, zmienione muszą być rozporządzenia wydane na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego. W związku z uchwaleniem ustawy o związku partnerskim oraz ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o związku partnerskim zachodzi potrzeba wydania nowego rozporządzenia w oparciu o delegację zawartą w znowelizowanym art. 27 ust. 1 ustawy

- Prawo o aktach stanu cywilnego. Przeważająca część regulacji, które powinny się znaleźć w rozporządzeniach, powinna powielać obecne rozwiązania zawarte w dotychczas obowiązujących

rozporządzeniach Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczące małżeństwa i małżonków. Powinny one jednak uwzględnić, że wprowadzana jest nowa instytucja związku partnerskiego, wymagająca analogicznych wzorów i regulacji.

W szczególności, zmian wymagają określenia wzorów:

1) aktu związku partnerskiego oraz odpisów i zaświadczeń dotyczących zawarcia związku partnerskiego,

2) protokołu stwierdzającego złożenie przez przyszłych partnerów oświadczeń o zawarciu związku partnerskiego przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego poza lokalem urzędu stanu cywilnego,

3) protokołu stwierdzającego złożenie przez przyszłych małżonków oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński albo przez przyszłych partnerów o zawarciu związku partnerskiego przed konsulem.

Po czwarte, zmienione musi być rozporządzenie wydane na podstawie art. 306j pkt. 6 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa Wzór oświadczenia określanego rozporządzeniem na podstawie tego przepisu musi uwzględniać dane identyfikujące nie tylko małżonków, ale również partnerów.

7. Ocena zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej.

Niniejszy projekt ustawy nie jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej.

8. Konsultacje społeczne